

Kiełb białopłetwy *Gobio albipinnatus* (1124)

Koordynator: Antoni Amirowicz

Eksperci: Jelonek Marek, Keszka Sławomir

Gatunek był objęty monitoringiem w latach 2009-2010.

Kiełb białopłetwy występuje głównie w regionie biogeograficznym kontynentalnym i na przylegających obszarach regionu alpejskiego.

Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu gatunku na tle jego zasięgu geograficznego

Na podstawie istniejących danych o występowaniu kielbka białopłetwego na obszarze objętym badaniami przyjęto założenie potencjalnego występowania w większych rzekach o dnie piaszczystym (szerokość koryta >10 m), a zwłaszcza w nizinnych odcinkach rzek. W roku 2009 nie odłowiono gatunku na jednym stanowisku w regionie kontynentalnym, na którym jego obecność była spodziewana. W roku 2010 gatunek został odłowiony tylko na 2 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym, zlokalizowanych w dorzeczach Odry i Sanu, które należy traktować jako stanowiska monitoringowe gatunku.

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk z podaniem jednostek hydrograficznych i obszarów Natura 2000

Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska z uwzględnieniem obszarów Natura 2000
Region CON	
Ina/Witkowo	dorzecze Odry
San/Sanok	PLH180021 Dorzecze Górnego Sanu

Wyniki badań i ocena stanu ochrony

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników na badanych stanowiskach kielbia białopłetwego.

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników na badanych stanowiskach rzeki Białopietnawego.

Parametr	Wskaźnik	Ocena			
		FV	U1	U2	XX
Region CON					
Populacja	Względna liczebność	-	-	2	-
	Struktura wiekowa	-	-	1	1
Siedlisko – hydromorfologia	Ogólna ocena hydromorfologiczna	-	1	1	-
	Geometria koryta	-	2	-	-
	Rodzaj substratu dennego	2	-	-	-
	Charakterystyka przepływu	1	1	-	-
	Ciągłość cieku	1	-	1	-
	Charakter i modyfikacja brzegów	-	1	1	-
	Mobilność koryta	-	1	1	-
Siedlisko – europejski indeks rybny	EFI+	1	-	1	-

Wskaźniki stanu populacji:

Względna liczebność. Względne liczebności kielbia białopłetwego na 2 badanych stanowiskach wynoszą 0,0004 (stanowisko Ina/Witkowo) i 0,0008 os. m⁻² na stanowisku San/Sanok. Mała liczba odnotowanych osobników utrudnia dokonanie oceny stanu liczebności. Na obu stanowiskach stan populacji oceniono jako zły (U2). Względny udział kielbia białopłetwego w zespole ryb na stanowisku San/Sanok jest mniejszy niż 1%. Dla badanych stanowisk brak danych porównawczych.

Struktura wiekowa. Ten wskaźnik został oceniony jako zły (U2) na stanowiskach Ina_Witkowo, ponieważ nie stwierdzono na nim w ogóle obecności osobników tegorocznych ani młodocianych. Na stanowisku San_Sanok stan tego wskaźnika jest nieznany ze względu na to, że został na tym stanowisku odłowiony tylko jeden osobnik.

Wskaźniki stanu siedliska – hydromorfologia:

- geometria koryta

Na obu badanych stanowiskach ten element wskazywał na stan niezadowalający (U1) – powodem są przekształcenia będące skutkiem prac hydrotechnicznych i melioracyjnych.

- **rodzaj substratu dennego**

Na żadnym ze stanowisk skład substratu dennego nie był zmodyfikowany i nie zawierał sztucznych elementów, co wskazuje na stan właściwy FV.

- **charakterystyka przepływu**

Na stanowisku Ina/Witkowo hydraulika przepływu była przekształcona pod wpływem zabiegów hydrotechnicznych, ale reżim odpływu pozostał bliski stanowi naturalnemu, co wskazuje na stan właściwy (FV), natomiast na stanowisku San/Sanok przepływ był zmieniony w większym stopniu, i stan był tam niezadowalający (U1).

- **ciągłość ciek**

Na stanowisku San_Sanok stwierdzono w obrębie odcinka rzeki stan właściwy (FV) – ciągłość ciek, czyli możliwość migracji organizmów i transportu rumowiska została zachowana. Na stanowisku Ina_Witkowo ciągłość ciek jest zaburzona; wartość wskaźnika wynosi 3,5co odpowiada ocenie złej (U2).

- **charakter i modyfikacja brzegów**

Na stanowisku San_Sanok stan brzegów jest niezadowalający (U1, wartość wskaźnika 3,00), a na stanowisku Ina_Witkowo – zły (U2, wartość wskaźnika 4,00).

- **mobilność koryta**

Podobnie jak w poprzednim wskaźniku, mobilność koryta na stanowisku San_Sanok jest niezadowalająca (U1), a na stanowisku Ina_Witkowo – zła (U2).

Wskaźniki stanu siedliska – EFI+:

Na stanowisku San/Sanok stan był właściwy (FV), natomiast na stanowisku Ina/Witkowo – zły (U2).

Tab. 3. Oceny parametrów stanu ochrony kielbisa białopłetwego na badanych stanowiskach

Stanowiska	Oceny			
	Stan populacji	Stan siedliska – hydromorfologia (EFI+)	Perspektywy	Ocena ogólna*
Region CON				
Ina/Witkowo	U2	U2 (U2)	XX	U2 (U2)
San/Sanok	U2	U1 (FV)	XX	U2 (U2)

*osobno z uwzględnieniem oceny siedlisk wg hydromorfologii i wg EFI+ (w nawiasie)

Stan populacji: Stan populacji kielbisa białopłetwego na obu badanych stanowiskach jest zły (U2). Wskaźnikami wpływającymi na ocenę tego parametru jest bardzo małe zagęszczenie populacji, a zwłaszcza brak osobników tegorocznych i młodocianych.

Stan siedliska: Stan siedliska (według oceny hydromorfologicznej) na obu stanowiskach jest niewłaściwy: niezadowalający (U1) na stanowisku San/Sanok i zły na stanowisku Ina/Witkowo. Z kolei europejski indeks rybny wskazuje na stan właściwy (FV) na stanowisku San/Sanok i zły (U2) na stanowisku Ina/Witkowo (na tym stanowisku oceny wg obu metod pokrywają się). Może to oznaczać, że czynniki siedliskowe istotnie wpływające na badanych stanowiskach na skład zespołu

ryb, a w tym na stan populacji kielbia białopłetwego, są różne. Wobec braku wystarczających danych, nie mogą zostać wskazane na tym etapie badań.

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem negatywnych oddziaływań i zagrożeń: Na tym etapie badań nie można jednoznacznie ocenić perspektyw zachowania gatunku na stanowiskach (stan nieznan – XX). Bieżące zagrożenia populacji kielbia białopłetwego wynikają z eutrofizacji rzek spowodowanej nawożeniem pól, oraz z modyfikacji ich koryt. Na badanych stanowiskach te czynniki działają negatywnie z umiarkowaną intensywnością. W przyszłości należy liczyć się z utrzymującym się umiarkowanie negatywnym wpływem modyfikacji koryt, na skutek kontynuowanych prac melioracyjnych i hydrotechnicznych, oraz z umiarkowanym zagrożeniem wynikającym z zarybiania rzek gatunkami ryb drapieżnych, prowadzonym w ramach gospodarki wędkarskiej.

Ocena ogólna: Na obu badanych stanowiskach ogólna ocena stanu ochrony kielbia białopłetwego jest zła (U2), ze względu na zły stan populacji i niewłaściwe oceny stanu siedlisk. Zastąpienie przy ocenie stanu siedliska wskaźnika jakości hydromorfologicznej rzeki przez europejski indeks rybny nie wpływa na wynik oceny ogólnej.

Gatunki obce: Na badanych stanowiskach nie wykazano obecności obcych gatunków ryb.

Tab. 4. Podsumowanie ocen stanu ochrony kielbia białopłetwego na badanych obszarach Natura 2000

Obszary	Liczba stanowisk	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska - hydromorfologia (EFI+)	Perspektywy	Ocena ogólna*
PLH180021 Dorzecze Górnego Sanu	1	XX	U1 (FV)	U1	U1 (U1)

* osobno z uwzględnieniem oceny siedlisk wg hydromorfologii i wg EFI+ (w nawiasie)

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Na zatwierdzonych obszarach sieci Natura 2000 znajduje się 1 stanowisko w regionie kontynentalnym (San/Sanok). Stan populacji kielbia białopłetwego pozostaje tam nieznan (XX), natomiast siedlisko, perspektywy zachowania i ocena ogólna są niezadowolające (U1). Jedynie stan europejskiego indeksu rybnego jest właściwy (FV).

Tab. 5. Ocena stanu ochrony gatunku w badanych regionach biogeograficznych

Region	Oceny
--------	-------

	Stan populacji	stan siedliska – hydromorfologia (EFI+)	Perspektywy	Ocena ogólna*
Region biogeograficzny kontynentalny	XX	XX (XX)	XX	XX (XX)

* osobno z uwzględnieniem oceny siedlisk wg hydromorfologii i wg EFI+ (w nawiasie)

Stan ochrony gatunku na poziomie regionu biogeograficznego

Na podstawie wyników badań monitoringowych na jedynie dwóch stanowiskach nie można ocenić stanu ochrony gatunku w regionie kontynentalnym. Przepuszczalnie przetrwanie badanych populacji kielbja białopłetwego może być problematyczne. Prawdopodobne przyczyny tego stanu to przekształcenia siedlisk i podniesiona trofia wody.